

KOMENTARZ

Zasady naboru do przedszkola naruszają prawo

Zbieranie dodatkowych danych osobowych, m.in. z PIT, RMUA i orzeczeń sądowych, przy rekrutacji do przedszkoli jest sprzeczne z prawem.

Otrzymuję sukcesywnie skargi kierowane przez rodziców dzieci uczęszczających w procesie rekrutacji do przedszkoli prowadzonych w wielu gminach na terenie całego kraju. Rodziców w szczególności spłoszą niepokoi tendencja rad gmin oraz prezydentów, burmistrzów i wójtów do kształtowania zakresu kryteriów rekrutacyjnych do przedszkoli w sposób niewygodny wprost z ustawy o systemie oświaty oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych. Rozszerzanie listy kryteriów pociąga za sobą nadmierną ingerencję w prywatność rodziny dziecka; nakłada na rodziców dodatkowe obowiązki informacyjne oraz konieczność przekazania przedszkolom lub urzędnikom gminnym kopii dokumentów, które – zdaniem rodziców – zawierają dane niepotrzebne gminom w procesie rekrutacji. Wiele z przekazywanych dokumentów zawiera zdaniem skarżących wrażliwe dane osobowe, co do których rodzice nie mają pewności, w jaki sposób będą one wykorzystywane i na ile są one zabezpieczone przed nieuprawnionym dostępem. Zasady zbierania danych osobowych w procesie rekrutacji do przedszkoli stały się również przedmiotem troski rzecznika praw dziecka, który zwrócił się do generalnego inspektora z zapytaniem, czy praktyka żądania przez władze gminy i dyrektorów przedszkoli, by na potrzeby przyjęcia dziecka do przedszkola rodzice przedkładali różnego rodzaju dokumenty, m.in. zaświadczenie ZUS RMUA (na potwierdzenie zatrudnienia) oraz roczne rozliczenie podatkowe PIT (potwierdzające miejsce zamieszkania i opłacania podatku dochodowego), jest

dr Wojciech Rafał Wiewiórowski
generalny inspektor
ochrony danych osobowych

zgodna z obowiązującym prawem. W związku z powyższym rozpocząłem szeroki przegląd regulacji prawa miejscowego oraz praktyk stosowanych na poziomie gmin i miast. Już pierwsze efekty tych działań nakazują uznanie, że mamy do czynienia z problemem systemowym, który nie może zostać rozwiązany wyłącznie poprzez działania samego generalnego inspektora. Jest to bowiem powszechne działanie rażąco niezgodne z obowiązującym w Polsce prawem, co z jednej strony wskazuje na szerokie przyzwolenie na spotykane praktyki, z drugiej zaś strony sugeruje nieskuteczność istniejącej regulacji.

Nie ma wątpliwości, iż praktyka pozyskiwania przez władze gminy i dyrektorów przedszkoli na potrzeby przyjęcia dziecka do przedszkola dokumentów, takich jak zaświadczenie ZUS RMUA (na potwierdzenie zatrudnienia) lub kopia deklaracji PIT (na potwierdzenie miejsca zamieszkania i opłacania podatku dochodowego), jest niezgodna z obowiązującym prawem i niedopuszczalna. Uważam jednak, że problem jest znacznie szerszy i poważniejszy, bowiem w ocenianych przypadkach mieliśmy do czynienia również z żądaniami przekazywania kopii zaświadczeń zawierających dane medyczne dzieci

i rodziców (danych o stanie zdrowia) oraz orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym. Nie ma wątpliwości, że dane takie mają charakter danych wrażliwych w rozumieniu art. 27 ustawy o ochronie danych osobowych, podlegających szczególnemu reżimowi w zakresie zbierania, przetwarzania i zabezpieczania przed nieuprawnionym dostępem. We wszystkich wymienionych przypadkach – zdaniem generalnego inspektora – postępowanie takie jako nie wynikające z przepisów o randze ustawy jest sprzeczne z obowiązującym prawem. Jest oczywiste, że działania gmin nie są spowodowane złą wolą ani chęcią zaszkodzenia obywatelom. Gminy próbują zrationalizować sposób wykonania zadania publicznego złożonego na ich barki, tak by do przedszkoli w pierwszej kolejności przyjęte zostały dzieci najbardziej tego potrzebujące i by ulżyć sytuacji socjalnej i ekonomicznej najbardziej potrzebujących rodziców. Praktyka taka bowiem jest niezgodna z prawem. Biorąc pod uwagę sytuację, zwróciłem się z pismem do ministra edukacji narodowej w sprawie konieczności uregulowania ustawowego zasad przetwarzania danych osobowych przy naborze do przedszkoli. Niezależnie od tego generalny inspektor zasugerował ministrowi spraw wewnętrznych, by w przypadku kontynuowania praktyki ustalania kryteriów przyjęć oraz zasad przetwarzania danych osobowych w uchwałach rad gminy wojewodowie korzystali ze swych uprawnień nadzorczych i zapobiegali wejściu w życie nieodpowiednich przepisów prawa miejscowego. Rekrutacja na rok szkolny 2011–2012 rozpocznie się w większości gmin w marcu i kwietniu. Ustawodawca oraz samorządy mają więc 7–8 miesięcy na przygotowanie nowych przepisów w tym zakresie.

IS